

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Propunere.

În ședința a doua a sinodului ordinar arhidiecezan, ținută Mercuri în 7 Mai nou, Escelența Sa, Înaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Meșianu, a făcut, înainte de a se intra în ordinea de zi, propunerea următoare:

Venerabil sinod arhidiecezan!

În legătură cu raportul prezentat din partea consistoriului nostru arhidiecezan, despre colecta întreprinsă în scopul zidirii unui nou seminar teologic-pedagogic, subsemnatul Arhiepiscop și Mitropolit, conștiu de chemarea și datorința mea, și îngrijorat de viitorul bisericii noastre dreptmăritoare, mă văd îndemnat a propune: *revizuirea concludusului luat de veneratul sinod arhidiecezan, în această afacere, la 6/19 Aprilie 1912 Nr. 72, și pelângă ridicarea din valoare a părții ultime în privința designării locului, primirea propunerii consistoriului arhidiecezan din 31 Martie 1912 Nr. 3605 plen. prezentată sinodului din anul trecut și susținută și de majoritatea comisiei sinodale.*

Motive.

1. Institutul teologic-pedagogic, având ca mențiune specială educațiunea religioasă morală a preoților și învățătorilor nostri confesionali, inspecțiunea supremă și supraveghierea asupra lui, ca și la alte confesiuni, așa și în biserica noastră, o exerciază Arhiepiscopul în persoană și prin consilierii săi; iar acea inspecțiune și supraveghere să extindă nu numai la viața internă și externă a elevilor, ci și la aceea a corpului profesoral. De aceea zidirea și organizarea institutului are să fie astfel întocmită, ca inspecțiunea și supraveghierea să se poată exercita în mod cât mai ușor și mai intensiv.

Între condițiunile de înființare și de organizare, prima și cea mai de căpetenie are să fie locul pe care să instalează un astfel de institut, cu specială mențiune bisericească; iar un atare loc potrivit pentru institutul nostru poate fi numai al seminarului actual, în nemijlocită apropiere de biserica catedrală, de reședința episcopescă și de localurile consistoriale, precum este aceasta la toate confesiunile din lume și precum este și la noi, decând fericitul nostru marele Andreiu a aflat de bine a înființa actualul și primul seminar la noi, legat de memoria lui în veci binecuvântată și prin inscripția imprimată pe frontispiciu.

Locul din strada Schewis, designat prin concludusul sinodal din anul trecut pentru zidirea unui seminar nou, este de tot nepotrivit pentru creșterea morală-religioasă a elevilor, pentru că fiind în depărtare de un kilometru de biserica catedrală, elevii nu pot cerceta regulat biserica, nici în Dumineci și sărbători, și cu atât mai puțin în toate zilele de rând, apoi în timpul posturilor și al deniilor, cum să face și acum, și cum prescrie și regulamentul seminarial; iar aceasta atât din cauza depărtării seminarului de bi-

serică, cât și pentru că regulile orașului nu permit grupurilor de sute de persoane mergerea pe trotuar, și așa și cei vreo 200 elevi ai seminarului nostru vor trebui să meargă, cum merg soldații, pe drumul de trăsuri și de tramvaiu, foarte greu mai ales în timp de ploaie și de iarnă. Astfel deci depărtarea seminarului de biserica catedrală ar împedează nu numai inspecțiunea și supravegherea Arhiepiscopului și a consistoriului, factorii chemați a îngriji de educațiunea religioasă morală a elevilor seminariali, dar încă ar mai avea de urmărit și slăbirea simțului religios, chiar la fiii Apostoli ai poporului.

Din asemenea motive dispun și sfintele canoane bisericești, ca nici mănăstirea, nici biserica să nu se zidească fără voia Episcopului, iar dacă nici mănăstirea nici biserica nu se poate face fără voia Episcopului, atunci nici școala, care este parte întregitoare și așa zicând tinda mănăstirii și a bisericii, nu se poate face fără voia și binecuvântarea Episcopului. De aceea și statutul nostru organic în § 174 a rezervat chiar sinodului episcopesc consultarea asupra institutelor teologice și pedagogice. Din acestea urmează, că precum inspecțiunea și supravegherea aparțin la competența Arhiepiscopului și a consistoriului, tot așa este de sine înțeles, că și designarea locului aparține la competența acestor factori.

Din aceste motive etice, pedagogice și moral-religioase în marea mea răspundere înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, pentru îngrijirea educațiunii elevilor seminariali, declar solemn, *că nu vom putea da învoirea și binecuvântarea mea arhiepiscopască, și cred că nu o vor da nici următorii mei în scaun, la zidirea unui seminar depărtat de biserica catedrală și de toate celelalte institute ale noastre. Căci nu voesc a depărta școala de biserică, cari sunt așa de strâns legate între sine, ca crucea cu evanghelia.*

Nu stă nici acel unicul și singurul motiv intonat dintr-o parte, că locul din strada Schewis ar fi mai igienic, pentru că înainte cu 5—6 ani fiind în acest oraș epidemie de tifus, precând dintre cei preste 200 elevi ai seminarului nostru actual s'au bolnăvit numai 2—3, pe atunci dintre cei vre-o 70—80 elevi ai seminarului pedagogic luteran, din imediata vecinătate cu locul nostru din strada Schewis, s'au bolnăvit vre-o 15—16 elevi.

2. Seminarul contemplat în strada Schewis nici nu se poate zidi mai curând, din lipsa mijloacelor, pentru că la acea zidire să cere cel puțin un milion și jumătate coroane, pe cari nu le avem; iar cum se vede din rezultatul colectei întreprinse, nici în zeci de ani nu se vor putea aduna, până atunci însă nu se poate aștepta, fiind noi deja somați de guvern a delătura defectele din actualul seminar.

Dar după părerea mea nici nu avem lipsă de o zidire atât de costisitoare, a cărei conservare încă ar recere în tot anul spese consi-

derabile, pecând actualul nostru seminar cu două etage este una din cele mai solide și mai frumoase clădiri din acest oraș, neavând alt defect, decât că nu poate cuprinde în sine numărul înmulțit al elevilor; ceea ce prevăzând și fericitul marele mitropolit Andreiu, a mai cumpărat și casa vecină, transcriindu-o pe numele seminarului, iar următorul său în scaun, fericitul mitropolit Miron, a mai cumpărat și a doua casă vecină, transcriindu-o tot pe seminar. Pelângă acestea, fericitul Miron, numai înainte cu vre-o 20 de ani, a mai zidit o clădire nouă și mare, cu două etage, în fundul curții actualului seminar, instalându-o de dormitoare și de refectoriu pentru aproape 200 de elevi.

Ambii acei fericiti mitropoliți au făcut acestea, desigur, cu intențiunea, că rezidind și împreunând cu cele două case aproape ruinate cu actualul seminar, acesta să devie deplin corespunzătoriu. Căci dacă acei fericiti mitropoliți nu aveau acea intențiune, nu cumpărau nici cele două case ruinate, și nu le transcriau pe seminar. Și tot așa nu să zidia nici clădirea din fundul curții seminariale. Acea salutară intențiune fiind obligatoare și pentru mine, voesc a o respecta din tot sufletul meu.

Și toate acestea nu ar costa decât vre-o 250,000 coroane, din cari avem deja vre-o 200,000 coroane. Aceasta a fost și părerea și propunerea consistoriului nostru către sinodul din anul trecut.

În chipul acesta am avea un seminar deplin corespunzătoriu, provăzut și cu o sală festivă pentru sinoade și congrese, ca să nu mai fim avizați la localuri streine, zic am avea toate acestea în nemijlocita apropiere de biserica catedrală și de reședința arhiepiscopescă și de localele consistorului, și nu s'ar desconsidera nici memoria în veci binecuvântată a întemeietorului actualului seminar, a fericitului marele Andreiu.

3. Chiar de am și avea bani, cât de mulți, precum nu avem, am greși tare, dacă i-am investi într-o zidire costisitoare și de prisos, în aceste timpuri grele pentru noi, când nu putem ajuta completarea gimnaziului nostru din Brad, de zeci de ani reclamată de publicul nostru; când nu putem măcar reduce taxa întreținerii elevilor noștri în seminar, din care cauză ducem mare lipsă de învățători, și mai ales când școalele noastre sunt ca nici când greu amenințate, pentru mai multe scăderi, pe cari numai din lipsă de bani nu le putem delătura. De aceea ar fi consult, că chiar și zidirea unor biserici să o mai amânăm, pentru că să putem ajuta școalele, iar colecta întreprinsă pentru seminar să o continuăm pentru susținerea și ajutorarea școalelor noastre foarte greu amenințate și prin cea mai nouă lege școlară. Căci dacă în urma legii școlare dela 1907, din cele vre-o 700 școale câte aveam atunci, până acuma ni s'au închis deja 111, iar

alte 124 sunt în pragul închiderii, din lipsa de salarii, de edificii școlare și de învățători, precum învederează acestea și din raportul consistorial către sinod, atunci putem prevedea dezastrul ce va urma după intrarea legii nouă în viață.

4. Dacă vom considera, că cheștiunea școalelor noastre confesionale, pentru noi mai mult ca pentru alții, este cheștiune de viață, de care depinde existența și viitorul nostru, atunci nu cred să fie cineva între noi, care n'ar vedea, că zidirea unui seminar costisitor de prezent nici pe departe nu este atât de arzătoare, ca și procurarea mijloacelor la susținerea școalelor noastre confesionale. Căci dacă n'am putea susține școalele, nu numai ni-am periclita viitorul, dar apoi atunci și zidirea unui seminar mare și costisitor ar deveni de prisos, pentru că în acel caz nu am mai avea lipsă de învățători și așa nici de elevi la pedagogie.

De aceea, până să vedem, dacă și câte școli vom mai putea susține și ce va fi și cu statificarea institutelor pedagogice, este mult mai conștut a rezidi cele două case, și așa ruinate, de lângă seminarul actual, ceea ce nici n'ar costa așa mult, și în cel mai scurt timp de vre-un an s'ar putea face, și așa s'ar satisface și somării guvernului.

Aceasta și din cauză, că după declarațiunea ministrului de culte și instrucțiune publică, făcută în toamna trecută în dieta țării la pertractarea bugetului, stăm în fața statificării institutelor pedagogice; iar dacă s'ar realiza acel plan, și dacă seminarul s'ar zidi în strada Schewis, atunci partea de jumătate a aceluia destinată pentru secțiunea pedagogică ar rămânea goală și nu s'ar putea folosi nici pentru alte trebuințe diecezane, și cu atât mai puțin pentru locale de închiriere la privați pe câtă vreme să vor ținea prelegeri și vor locui acolo elevii din secțiunea teologică; pe când dacă cele două case s'ar străforma într-o aripă a actualului seminar, și dacă după timp nu ar mai fi lipsă de ele, acelea s'ar putea folosi și de cancelarii consistoriale.

5. Din cele de până aici espuse învederează, că concludusul sinodal, luat în anul trecut în contra propunerii consistoriului și a majorității comisiei sinodale, să întemeiază pe presupuneri greșite, neținându-se cont nici de cele mai esențiale motive și de condițiunile etice pedagogice ale educațiunei morale și religioase, adevăratul scop al unui asemenea institut.

Din acestea și alte asemenea motive și considerațiuni, ținând cont și de dorința clerului și a poporului, fac aceasta propunere, pe care o recomand spre binevoitoare primire.

Sibiu, 23 Aprilie 1913.

Ioan Meșianu m. p.
Arhiepiscop și Mitropolit.

Sinodul arhidiecezan.

Ședința a doua.

S'a ținut Mercuri, în 7 Mai n. în sala mare a casei comitatense. Președinte I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Meșianu*, notar de ședință *Dr. Pavel Roșca*.

Înaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Meșianu* deschide ședința la orele 9 dimineața.

Notariul *Eugen Todoran* citește procesul verbal al ședinței prime. Se autentică.

Cer concediu următorii deputați sinodali: *Vasile Almășanu*, *Octavian Goga*, *Virgil Onițu*, *Dr. Ioan Popescu*, *Dr. Nicolae Vecerde* și *Dr. Oct. Vasu*.

Concediul cerut pentru întreaga sesiune sinodală se acordă.

Mai multe petiții intrate la birou se predau comisiunii petiționare spre cenzurare și raportare.

O telegramă trimisă sinodului din *Ilamureșană*, în înțelesul regulamentului nu poate fi luată în considerare.

Înaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Meșianu* face propunere sinodului arhidiecezan în chestia locului pe care e să se ridice noul seminar. Propunerea o dă în întregime la loc de frunte în numărul de astăzi al ziarului nostru.

Notăm la locul acesta, că importanța propunerii a fost ascultată cu încordată atenție și s'a predat spre studiere comisiunii organizatoare.

Se intră în ordinea de zi.

În numele comisiunii organizatoare, constituită sub președinția *P. C. Sale*, Arhimandritului *Dr. Ilarion Pușcariu*, raportează raportorul *I. A. de Preda* asupra raportului comisiunii arhidiecezan, ca senat plenar. Raportul fiind tipărit și împărțit între deputați, se consideră de cetit și se ia de basă la discuția specială.

La propunerea raportorului sinodul ia la cunoștință din raportul comisiunii arhidiecezan, ca senat plenar, punctul prim, referitor la statutul personal, punctul III, referitor la ședințele consistoriale, punctul IV, referitor la protopresbiteratele vacante, și punctul VI, referitor la executarea concluziilor sinodului premergător.

La punctul V, referitor la sinoadele protopresbiterale, se naște discuție. Deputatul *Victor Tordășianu* face o propunere, care combatută de deputații *Furdui*, *I. A. de Preda*, și sprijinită de deputatul *Dr. Ioan Lupăș*, nu e acceptată din partea sinodului. Punctul V din raport să ia spre știre.

La punctul II al raportului comisiunii arhidiecezan ca senat plenar comisiunea organizatoare face prin raportorul *I. A. de Preda* o propunere corespunzătoare, pe care sinodul o primește.

Urmează raportul comisiunii bisericești. S'a constituit astfel: președinte *Galacteon Șagău*, raportor *Dr. Vasile Saftu*.

Raportorul propune, ca raportul comisiunii arhidiecezan, ca senat bisericesc, să fie considerat de cetit și să fie luat de basă pentru discuția specială. Se primește.

Intrându-se în discuție specială, raportorul propune, iar sinodul ia la cunoștință punct de punct raportul comisiunii, cu propunerile potrivite făcute din partea comisiunii.

Urmează raportul comisiunii școlare. Președinte *Dr. Ioan Stroia*, raportor *Victor Păcală*. Raportul comisiunii arhidiecezan, ca senat școlar, fiind tipărit și împărțit între deputați, se consideră de cetit și se ia de basă la discuția specială.

Raportul se ia apoi la cunoștință punct de punct, la propunerea raportorului, acceptându-se întru toate propunerile comisiunii, făcute la singuraticile puncte din raport.

Discuție s'a născut la punctul II din raportul comisiunii, referitor la catehizare. La discuție au participat deputații: *O. Ghibu*, *V. Domșa*, *N. Borzea*, *Dr. N. Balan*, *Dr. Ioan Lupăș* și raportorul. S'a primit propunerea comisiunii școlare.

Urmează raportul comisiunii financiare, constituită astfel: președinte *Demetriu Moldovan*, raportor *Arseniu Vlaicu*.

Raportorul propune, ca raportul comisiunii arhidiecezan, ca senat epitropesc, fiind tipărit și împărțit între deputați, se fie considerat de cetit și să se ia de basă la discuția specială. Se primește.

Intrându-se în discuție specială, raportul comisiunii arhidiecezan, ca senat epitropesc, adresat sinodului, să ia la cunoștință punct de punct, primindu-se propunerile comisiunii, făcute la singuraticile puncte din raport.

Comisiunea organizatoare, prin raportorul *I. A. de Preda*, raportează acum în chestia modificării unor dispozițiuni din regulamentul pentru afacerile interne ale con-

sistoriului. Propunerea consistoriului sună astfel, ca modificarea să rămână în suspens, până la compunerea pragmaticei de serviciu, care e în lucrare. Comisiunea propune și ea a se ține chestia în suspens până la terminarea compunerii pragmaticei de serviciu. Se primește.

În numele aceleiași comisiuni raportează *P. C. Sa*, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roșca*, asupra propunerii referitoare la înființarea unui orfelinat în Sibiu. Apreeind importanța unui astfel de institut umanitar, comisiunea propune acceptarea propunerii și înființarea unui fond spre acest scop. Modalitățile augmentării fondului să lasă în grija consistoriului. Se primește propunerea comisiunii.

Aceleși raportor raportează în chestia petițiunii sinodului protopresbiterat al tractului *Lupșa*, de a se regula salariul protopresbiterului, urcându-i-se dotațiunea dela consistor, dela 400 la 600 coroane. Comisiunea propune încuviințarea rugării, deci urcarea dotației din fondurile consistoriului.

Deputatul *Dr. G. Proca* primește propunerea comisiunii, dar face propunerea, ca și dotația protopresbiterului din *Hunedoara* se fie urcată dela 400 la 600 coroane.

Vorbește deputatul *V. Dămian*, apoi *I. A. de Preda*, care cere ținerea în suspens a hotărârii, până va fi pusă la ordinea zilei pragmaticea salarisării funcționarilor consistoriali, în care e vorba și de protopresbiteri. Raportorul consimte, ca actele să se alăture la actele referitoare la pragmatice. *Dr. N. Balan* cere încuviințarea rugării; susține deci propunerea comisiunii, și cere ca acum să se rezolve afacerea. Prin votare se decide, ca rugarea se fie rezolvată acum.

Deputatul *Z. Mureșan*, crede că nu e corectă procedura aceasta, ci corect era, să se aducă rugarea în legătură cu pragmaticea.

Deputatul *N. Macrea* să alăture la propunerea deputatului *Dr. G. Proca*, deputatul *Dr. Vasile Preda* e pentru respingerea cererii, precum și a amendamentului. Vorbește raportorul, care susține propunerea comisiunii.

Se primește în urmă propunerea comisiunii. Asemenea se primește și amendamentul, de a se urca dotația și pe seama protopresbiterului din *Hunedoara*.

Tot în numele comisiunii organizatoare raportează *Nicolae Garoiu* în chestia propunerii făcute în anul trecut de *Dr. Aurel Vlad*, cu privire la modificarea regulamentului despre afacerile interne ale sinodului arhidiecezan.

Consistorul propune acceptarea propunerii, deci modificarea §-ilor 15 și 16 din regulament. Comisiunea propune însă o altă textuare a §-ilor 15 și 16 din regulament.

Vorbește la obiect *I. A. de Preda* și cere acceptarea propunerii consistoriului, care consună cu propunerea făcută în anul trecut în sinod.

P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Pușcariu*, sprijinește propunerea comisiunii, pe care o recomandă spre primire.

Deputatul *Dr. Aurel Vlad* dă lămuriri cum e de înțeles propunerea, pe care a făcut-o în anul trecut în chestia aceasta.

Mai vorbește raportorul *N. Garoiu*, apoi punându-se la vot se primește propunerea comisiunii.

Ședința se încheie la orele 12 și jumătate, anunțându-se ședința proxima pe Joi, 8 Mai nou, la orele 9 dimineața.

Ședința a treia.

S'a ținut Joi, în 8 Mai n. Președinte *I. P. S. Sa*, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Meșianu*, notar de ședință *Dr. G. Proca*.

Ședința se deschide la orele 9 dimineața. Notariul *Dr. Pavel Roșca* citește procesul verbal al ședinței premergătoare. Se autentică, după ascultarea observațiilor făcute de deputații *I. A. de Preda*, *Dr. Saftu*, *P. Cosma*, *P. C. Sa*, *Dr. Ilarion Pușcariu*, *Mateiu Voilean*, *Victor Păcală* și *Dr. Vasile Preda*.

Notarul *Mateiu Voilean* prezentează două acte consistoriale, cari se predau comisiunii organizatoare.

Concediu cer deputații *Dr. Ioan Șenches*, pentru durată întreagă și *Dr. Valer Moldovan*, pentru restul sesiunii.

Concediul cerut se acordă.

Deputatul *Nicolae Borzea* face propunere în chestia creșterii religioase morale a tinerimei adulte, aparținătoare bisericii noastre.

Propunerea se predă comisiunii școlare.

Deputatul *Nicolae Macrea* adresează înaltului Presidiu interpelație în chestia unor fapte incorecte ale preotului *Atanasie Daju* din tractul *Hațegului*, săvârșite în jurul unei cumpărări de pământ pe seama bisericii.

Escelenta Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Meșianu*, răspunde imediat, că cunoaște afacerea. Consistorul a aprobat un contract de cumpărare, prezentat de preotul *Al. Daju*, pentru că i s'a părut avantajos pentru biserică. Cumcă preotul *Daju* ar fi săvârșit incorectități, și că s'ar fi făcut abus, a auzit mai târziu, și imediat a trimis un om de încredere la fața locului, în fața căruia poporul a declarat, că cu voia și știrea sa s'a făcut cumpărarea. A trimis încă pe unul la fața locului, și oamenii de nou au declarat, că au lipsă de pământul cumpărat, fără de el nu pot trăi. Prețul pământului au declarat că-l plătesc din prețul pădurii. Cu toate acestea consistorul a nimicit contractul pe care-l aprobase, deci a revocat clausula de aprobare, și pământul a ramas al preotului.

Interpelantul ia răspunsul Escelentei Sale la cunoștință.

Se intră în ordinea de zi.

În numele comisiunii organizatoare raportează raportorul *Nicolae Ivan* în chestia impositului stabilit înainte cu patru ani din partea sinodului ca contribuție la fondul cultural. Spune, că conculul luat atunci din partea sinodului nu a putut fi executat. Nu s'a putut încasa din această dare bisericească decât numai o sumă minimală, iar restanțele neincassate fac 150.000 coroane. Avem deci a face cu un concul, care nu se poate executa, și astfel consistorul propune o nouă modalitate de contribuție la fondul cultural, anume, o dare progresivă, care să se încasseze împreună cu așa numita sidoxie. Credincioșii să fie împărțiți în cinci clase, și amăsura clasei căreia aparține, se plătească fiecare credincios al bisericii noastre câte 30 fleri, 1 coroană, 2 coroane, 5 coroane, ori 10 cor. la an.

Comisiunea organizatoare acceptând propunerile consistoriului cu privire la impositul general cultural, propune sinodului votarea lor. Raportorul citește un proiect de concul al comisiunii compus în această chestie.

Se deschide discuție asupra acestui proiect de concul.

Vorbește deputatul *Dr. Aurel Vlad*, care crede, că împărțirea credincioșilor în cinci clase, cum propune comisiunea, nu e tocmai norocoasă. Mai bine ar fi dacă s'ar decreta, că darea culturală se pune după darea directă de stat, fie 5%, ori 3%. Dacă conculul adus înainte cu 4 ani nu a fost executat, vina este de căutat în faptul, că nu s'a făcut executarea conculului așa cum trebuia să se facă. Oricare va fi conculul ce se va aduce acum, lucrul principal este, ca conculul se fie executat cu rigoare.

Deputatul *I. A. de Preda* constată, că cu privire la executarea conculului din trecut, consistorul a făcut tot ce a putut face. Crede, că punerea impositului cultural după darea de stat e legată de mari greutăți. E pentru primirea propunerii comisiunii.

Deputatul *Arseniu Vlaicu* e de credință, că baza cea mai bună pentru impositul cultural este darea de stat. Acest principiu trebuie acceptat și din partea sinodului, dacă este să nu se neîndreptățască nimenea.

Vorbește *Dr. Onisifor Ghibu* și declară, că primește principul progresivității cu privire la darea culturală, dar află de prea mici sumele propuse din partea comisiunii și cere urcarea lor la dublu.

Dep. *Iovian Mureșianu* crede, că darea culturală propusă de comisiune se poate aduce în legătură cu repartitia făcută pentru salarisarea învățătorilor și susținerea școalelor.

Deputatul *Vasile Damian* e pentru menținerea în vigoare a conculului de mai înainte, care însă se fie executat cu rigoare.

Deputatul *Dr. Ioan Lupăș* cere amânarea discuției asupra acestui obiect, până se cunoaște raportul comisiunii școlare, tot în chestia aceasta.

I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Meșianu*, dă lămuriri necesare cu privire la înființarea și augmentarea fondului cultural. Primește propunerea comisiunii, dar crede, că nu va putea fi executată în felul cum propune comisiunea. Recomandă introducerea unei dări culturale, care să se repartizeze pe credincioșii împreună cu celelalte sarcini ce au să le poarte pentru biserică și școală.

Mai vorbește la obiect: *Victor Tordășianu*, pentru acceptarea propunerii comisiunii organizatoare, și *Sergiu Medeanu*, care cere punerea unei dări culturale pe toți credincioșii bisericii, în sumă de 5% după darea de stat.

Discuția se declara încheiată. Mai vorbește raportorul *Nicolae Ivan*, care răspunde pe rând tuturor vorbitorilor de mai înainte și recomandă de nou sinodului spre primire propunerea comisiunii organizatoare.

Sinodul primește în general proiectul de concul al comisiunii organizatoare.

Se intră în discuția pe articole. În loc de 5 clase, se stabilesc 6 clase. Pentru cei din clasa I se stabilește o taxă anuală de 20 coroane, deci îndoit cât a propus comisiunea, și anume, la propunerea deputatului *Dr. Onis. Ghibu*. Pentru clasa a doua, la propunerea deputatului *Sergiu Medeanu*, se stabilește o taxă anuală de 10 coroane. Pentru clasa a treia, taxa se stabilește în 5 coroane. Pentru clasa a patra taxa se stabilește în 2 coroane, pentru cei din clasa a cincea în 1 coroană, iar ceilalți credincioși plătesc la an câte 30 fleri de cap.

Deputatul *P. Cosma* propune, ca taxele se poată fi rescumpărate, plătinându-se odată pentru totdeauna un capital corespunzător taxelor anuale. Capitlatul are să fie stabilit astfel, că taxele se socotesc de 20 de ori.

Propunerea să primește.

Celelalte puncte ale proiectului de concul se votează cu mici modificări.

Fiind timpul înaintat ședința se ridică la orele 12 și un sfert, anunțându-se cea proxima pe Vineri, la orele 9 dimineața.

Chemarea preotului ca director școlar.

(Conferență ținută la întrunirea preoțească din tractul Săliște, de *I. Ofoiu*, prof. seminarial.)
(Fine).

Sunt incalculabile foloasele, ce pot rezulta pe urma astorfel de privilegii și cine știe ce idei mărețe să pot naște pe urma celor văzute în sufletul cel candid al elevilor? Multe sunt prilejurile, cari escită interesul și cuprind în sine o mulțime de învățături, față de cari școala nu poate sta cu ochii închiși și mută. Tot ce poate stârni idei și sentimente în viața elevilor, trebuie exploatat.

Prin aceasta spiritul de observație al elevilor să desvoolă în mare măsură, ei vor înțelege ușor orice lucru din natură și în viață vor păși așa-zicând cu ochii deschși, capabili de a înțelege tot. Să adevărește atunci aveva maxima „non scholae, sed vitae discimus”.

Intrucât un învățător n'ar ținea cont de chestiunile sus atinse, cel mai chemat al îndruma, al sfătui, nu e oare directorul școlar?

Deși s'ar părea, că chestiile mai pe urmă amintite n'ar aparțineau strict sferei de competență a preotului, ca director școlar, eu cred că trecând barierele oficialității acesta numai atunci a satisfăcut chemării sale, dacă caută să pătrundă în însuși spiritul instrucțiunii și numai satisfăcând și acestor postulate să poate el numi „părinte sufletesc” al tinerimei școlare.

Prin legea nouă școlară s'a îngreunat foarte mult realizarea întei stabilite de învățământul primar. Preotului român, ca director școlar, încă i-s'a îngreunat mult poziția și atitudinea față de școală. Prin alterarea principiilor adevărat pedagogice, precum și prin sporirea orelor de limba maghiară s'a împiedecat foarte mult ajungerea școlului educației, dezvoltarea caracterului religios-moral. Cu deosebire acel obiect de învățământ e strâmtorat — așa zicând indirecte, înmulțindu-se orele celorlalte obiecte — care mai mult contribuie la zidirea acestui ideal: *religiunea*.

Aici va trebui, ca preotul în calitate de director școlar să lucre din toate puterile — cu vreme și fără vreme — ca cele prescrise de planul de învățământ să se îndeplinească întru toate așa, ca barem viața religioasă morală a tinerimei să nu rămână neglijată.

Organele statului puse pentru controlarea învățământului primar nu-și vor da prea mare osteneală, ca obiectul acesta să fie exhaustat întru toate. Dacă și preotul va arăta un indiferentism și o ușurătate condamnabilă față de acest obiect, apoi să nu ne mirăm, că generația de mâne poimâne va rămânea rece și indiferentă față de orice problemă religioasă. Să va instrăina față de biserică tocmai fiindcă acei, cari aveau mai mare datorință de a lucra la dezvoltarea sentimentelor religioase, au înțelăsat a-și îndeplini această sfântă datorință.

Adeseori auzi țărani făcând fel și fel de acuze școlai, cu deosebire cele de astăzi, în ce privește educația religioasă morală a tinerimei școlare. Lipsa simțului de bunăcuviință față de oamenii mai în etate, neglijarea rugăciunilor ș. a. sunt aparținuturi prea rare. Că vor fi mulți factori, cari cooperează la ivirea acestor împrejurări, nu mai încapem încoială; preotul însă, ca director școlar, poate mult contribui la salvarea rețelilor.

Motive de ordin național, impun aceeași controlă severă din partea preotului și față de predarea studiului limbii române.

Modul de învățare al elevilor încă nu trebuie trecut cu vederea. Mulți învățători au obiceiul de a pretinde ca elevii să învețe tot materialul de rost, cuvânt de cuvânt, și după aceasta îi clasifică. E foarte

greșită procedura aceasta. Elevul devine un automat, care își exercită bine memoria, nu însă și judecata.

Un astfel de elev nu va putea lucra liber și de sine stătător, nu-și va putea forma judecăți proprii.

Pentru dezvoltarea judecății sunt foarte folositoare bibliotecile școlare, cari ar fi de dorit să fie cât mai bogate și cărțile să fie cetite de elevi.

Cele ce să cetese, să se aplice la ocupațiunile, ce le vor scrie, ca astfel încopiate de cunoștințele deja câștigate, să formeze un ce întreg. Multe neplăceri cauzează tuturor organelor de disciplină și ordine, prin urmare și directorului școlar, chestia dispensărilor și absențelor școlare.

Părinții copiilor mereu îi cer cu diferite cauze, deosebi pentru lucrări dela câmp, învățătorii earăși mereu aprehendează, că nu pot face spor în învățământ cu ei, deoarece lipsesc prea mulți și prea adeseori. Directorul școlar e deci punctea de concordare a acestor pretensiuni heterogene.

Dealtfel legea școlară spune apriat, că dispensări pe timp mai îndelungat, sp. e. pe un an, numai scaunul școlar, resp. comitetul parohial poate face în cazuri extraordinare pe bază de atestat medical (di-oți etc.).

Intrebarea e, că ce e de făcut cu dispensările acelea, cari obvin din caz în caz, și cari sunt reclamate de necesități neprevăzute? Eu cred, că cu cauze binecuvântate preotul, ca director școlar, ascultând și apreciând dorința părinților, poate dispensa pe timp mai scurt, încunoscând despre aceasta pe învățător. Cu dispensările pe timp mai îndelungat, 1—2 luni, la toată întâmplarea să se ocupe scaunul școlar, unde directorul școlar ear va avea să apere cauza școlii, stăruiind, ca dispensarea să dureze numai cât timp este lipsă de ea. Să nu arete prea mare ușurătate, dar nici prea mare rigoare în chestia dispensărilor, și dacă se poate să se încunjure pedeapsa. Aceasta pe deoparte stărnește aversivne și ură față de învățător și școală, de altă parte țărânul pedepsit odată privește toată afacerea din punctul de vedere al rentabilității, și dacă are mai mulți copii, iasă destul de convenabil cu socoteala absențelor, învățământul însă suferă.

Deci să se țină cont și de năcazurile părinților, cari în cele din urmă au și dreptul să reclame ajutorul copiilor lor la lucruri mai însemnate din economie, cu deosebire al celor mai mari.

Când directorul școlar e absent ori când se cer dispensările pe ore mai puține, dispensările le face învățătorul. Pentru susținerea ordinii și a disciplinei din școală, învățătorul adeseori e adus în situație de a aplica față de elevii renitenți anumite mijloace de îndreptare, fie cu cuvântul sau pe altă cale.

Bătăia ce e drept e oprită, cu toate acestea într'un moment de iritație învățătorul poate greși și poate aplica unui elev o pedeapsă mai aspră și mai simțitoare. Intrebarea e, ce datorită are preotul, ca director școlar într'un caz, ca acesta? A se pune de apărător înlocuit al părintelui cu copilul, eventual a sfătui pe părinte, ca să alerge la medic spre a cere „visum repert”, ar fi pasul cel mai condamnabil al preotului. Corect lucră, dacă să informeze dela învățător despre caz, și dacă pedeapsa a fost prea aspră și dată fără cauză, să l sfătue pe acesta, ca pe viitor să încunjure astfel de inconveniente, ear pe părintele copilului îl va capacita, să abstea dela eventuale măsuri de răsbunare, cari tind numai la știrbirea autorității învățătorului.

În fine preotul, ca director școlar trebuie să-și reprezinte școala față de diferite autorități, iar dispozițiile acestora față de școală și învățător să le îndeplinească. E foarte critică situația lui atunci, când aceste dispoziții nu află aprobare în popor. În astfel de cazuri trebuie să capaciteze și convingă, ca întrucât să poate să concordeze aceste dispoziții cu dorințele poporului. De mulțori trebuie să fie apărătorul amenduror partide. Adeseori să întâmplă jignirea intereselor unei partide, cari de aci încolo nu-l vor mai învrednici cu încrederea, de care s'a bucurat mai înainte. De aceea are lipsă de multă paciență pentru recăștigarea încrederii pierdute.

În școalele noastre confesionale, cu deosebire la acelea cari sunt ajutate de stat, în timpul mai nou sunt tot mai dese inspecțiile făcute de organele statului. Datorită directorului școlar este, ca și la astfel de ocațiuni să reprezinte cu demnitate autoritatea susținătorului de școală și a corpului didactic. Să fie totdeauna de față și să ia parte la toate consfăturile împreunate cu aceste vizitațiuni. Să apere cu tact și politeță cauza școlară și să nu cedeze a să știrbi drepturile câștigate și garantate prin legi pozitive. Cu deosebire acolo e delipsă o pășire mai energică a directorului școlar, unde e suspicioasă purtarea învățătorului din punct de vedere național, sau unde a-

cesta stăpânit fiind de anumite înclinări condamnabile, caută să satisfacă mai mult organelor statului, ear încolo manifestă o neglijență detestabilă, eventual chiar o atitudine incompatibilă cu misiunea națională a școlii confesionale.

E foarte la loc a arăta neglijența lui la forurile competente confesionale, cari vor căuta să saneze răul încă de timpuriu. La cas de neîndreptare trebuie tras și înaintea tribunalului opiniei publice și ținut la stălpul disprețului pe toate terenele.

O chestiune mai aflu cu cale a o atinge în firul celor desfășurate, și adevărat încordarea ce în timpul mai din urmă e tot mai pronunțată între preot, ca director școlar, și între învățător. Un simptom foarte trist, care e alimentat sistematic din partea dușmanilor noștri cu scopul de a slăbi și a împedea lucrarea salutară comună a acestor doi factori, spre paguba bisericii și a poporului nostru. Cauzele dealtfel în cele mai multe cazuri sunt de natură particulară. Ele nu isvoresc din principii mai înalte referitoare la chestia culturală ș. a. ci adeseori preotul își simte periclitată popularitatea prin învățător și din cauza aceasta apoi caută a-i face acestuia neajunsuri.

Dealtădată, și durere acesta este cazul cel mai des, — învățătorul nu prea respectă autoritatea preotului, ba chiar și față de popor e de tot indiferent; căci își zice — nesocotitul — sunt plătit dela stat, deci cu organele acestuia am să mă aflu în relațiuni prietenești. Dacă un învățător astfel rezonează, acela într'adevăr, că nu merită titlul de învățător român, căci își profanează cea mai scumpă avuție, ce o poate avea un învățător, conștiința demnității sale de luminător al poporului din care face parte.

Credința mea este, că unde, atât preotul cât și învățătorul, își înțeleg chemarea lor, unul ca luminător al tinerimei școlare, ear altul ca sfătuitorul și binevoitorul acestuia, cu un cuvânt, sunt ambii oameni culti, acolo încordările acestea, dacă chiar ar exista, sunt localizate și nici când nu să ridică la suprafață, ca să împedecă o lucrare armonică în chestii de interes obște.

Dealtfel preotul, în calitate de director școlar, să nu împedecă o activitate binevoitoare a învățătorului, din contră, să l sprijinească totdeauna; și dacă e vorba de o emulație între preot și învățător, aceasta muncă pe terenul de muncă culturală e admisibilă.

Din cele desfășurate cred, că reiese destul de clar și de deslușit, că preotul, ca director școlar nu e numai o persoană cu titlu, ci e un factor principal în organismul învățământului nostru primar și are o mulțime de datorități, atât față de învățământ resp. educațiunea tinerimei școlare, cât și față de școală peste tot.

Mulți vor socoti unele îndatoriri, de cari am făcut amintire, ca nește chestii pur didactice, deci ca unele, cari cad afară de sfera de competență a preotului, ca director școlar. Să nu uităm însă un lucru, preotul e totodată și învățător, și partea aceasta a activității sale va trebui atât în prezent, cu deosebire însă în viitor să și-o valideze în măsură tot mai mare, din motivele sus-atinse. Trebuie îndreptat încă de cu bună vreme, ce s'a neglijat în trecut, căci vremurile sunt grele și ispita e tot mai mare.

Seuze pentru justificarea neglijenței sau necompetenței în fața motivelor sus-atinse nu încap. Atât în trecut, cum și de prezent, la pregătirea în seminar a preoților s'a dat deosebită atențiune și studiilor pedagogice. Sinodul arhiepiscopesc în sesiunea sa ordinară din 1912 a înăsprit și mai mult dispozițiile acestea și a decis, ca fiecare absolvent de teologie să fie obligat a face și esamenul de calificățiune învățătorească și a funcționa ca învățător, până când l va ocupa un post de paroh.

Dealtfel partea din urmă a acestei dispoziții s'a practizat și până acum, așa, că puțin preoți sunt, cari să nu fie funcționați și ca învățători.

Preotul să se intereseze apoi și de conferențele învățătorilor noștri confesionali, cari sunt foarte bune și folositoare ocațiuni spre a-și lămuri și amplifica cunoștințele, de cari are și el lipsă, ca director școlar. Să nu fie numai poftiți preoți, deosebi cei cari funcționează și ca directori școlari, ci să ia și ei parte activă la aceste conferențe, ca astfel să fie în curent cu tot ce să lucră pe terenul învățământului nostru primar.

Cetirea de foi și reviste pedagogice deasemenea ni să impune, dacă vom să ținem pas cu dezvoltarea lucrurilor din domeniul pedagogiei. O studiere a noului plan de învățământ să impune în mod imperativ, căci numai așa ne vom ști orienta în complexul cel vast al materialului de învățământ.

Peste tot să căutăm și să folosim ori ce prilej, care într'o măsură oarecare poate contribui la îmbogățirea de cunoștințe, cu

ajutorul cărora ne putem ușura conștiințioasă îndeplinire a chemării de directori școlari, și atunci vom avea satisfacția sufletească, că ne-am îndeplinit una dintre frumosele datorități, cu cari datorim bisericii și neamului, din care facem parte.

NOUȚAȚI.

La Berlin. Deutsche Tageszeitung din Berlin anunță, că țarul, însoțit de ministrul de externe Sazanov și de mareșalul curții, va sosi în 21 Mai în capitala Germaniei, pentru a fi de față la căsătoria principesei Victoria Luiza. Țarul va sta două zile la Potsdam, unde împăratul Wilhelm va da un dîneu în onoarea înaltului oaspe rusesc.

Invenție. Se vestește din Viena, că Alfons Henriquez, un căpitan detașat la fabrica de munițiuni din Wöllersdorf, după experimentări mai lungi, a izbutit să construească o mașină, care va face epocă pe terenul producțiunii de patroane. Mașina este un automat, care, pus în activitate de doi muncitori simpli, este în stare să pregătească 110.000 patroane în zece ceasuri. Până acum se cereau 24 lucrători instruiți, pentru a putea termina munca aceasta.

Conjurațiune împotriva regelui spaniol. Se vestește din Paris, că în Montpelier s'a dat de urma unei nouă conjurațiuni împotriva regelui Alfonso al Spaniei. Cercetarea a dovedit, că anarhiști francezi purtau o vie corespondență cu colegii lor de principii spanioli. Au fost arestați patru anarhiști. Autoritățile franceze s'au simțit îndemnite să însceneze un deosebit serviciu de siguranță cu prilejul vizitei regale dela Paris. S'a hotărât, ca pe drumul din Paris la Fontainebleau să formeze spăler șase regimente de soldați, patru de infanterie și două de cavalerie, afară de 200 de poliști călări.

Băile dela Ocna. Dela inspectoratul reg. ung. al băilor din Ocna Sibiului primim informația, că cu începere din 15 Mai n. c. toate băile din Ocna stau la dispoziția publicului, după împărțirea timpului și cu taxele din anul trecut.

Orele de casă la institutul de credit și economii „Albina”. Sibiul, se țin cu începere din 12 crt. dela 7 a. m. până la 12¹/₂ ameez. *Diracțiunea.*

Rugare. Inspectoratul reg. ung. al băilor din Ocna Sibiului roagă pe domniile medici să-și iee în primire biletele de baie pentru anul acesta, în cancelaria reuniunii medicilor (Sibiul).

Reuniunea femeilor române din Sibiu a hotărât să țină vara aceasta un curs de văpsit lăna în colorii vegetale (din plante). Cursul acesta va începe la 1 Iulie n. a. c. și va dura 30 de zile; el se va putea ținea numai atunci, dacă până la 10 Iunie n. a. c. se vor anunța cel puțin 15 participante. Elevele pot locui în internatul școlii de industrie, dar pot fi și externe. Cele interne au să plătească 55 cor. taxă de întreținere și 35 cor. taxa pentru curs, iar cele externe vor plăti numai taxa pentru curs. Începerea acestui curs se va anunța prin ziare. Ar fi de dorit ca la acest curs să participe cât mai multe soții de preoți și de învățători, cari apoi să instrueze în vopsitul cu colorii vegetale și pe țărancele din comuna lor. Cursul de vopsit îl vor conduce doarele Virginia Podoabă și Bojena Bărdaș, care și-au câștigat cunoștințele speciale în Suedia. Anunțările se fac la: Direcțiunea școlii pentru economia și industria de casă, Sibiu (Nagyszehen) Berggase Nr. 9. Participantele pot aduce cu sine 2—3 Kg. de lână pentru a o vopsi aici.

Din Bucovina. Societatea Școala Română din Suceava a primit din București pentru mai multe reprezentațiuni filmul grandios *Războiul român-ruso-turc 1877—1878*, executat cu concursul armatei române și al artiștilor dela teatrul național bucureștean. Reprezentațiunile s'au început în Suceava și se urmează în orașele Cernăuți, Strojiceț, Sirete, Rădăuți, Câmpulung și Dorna.

Demonstrație pentru monarhia noastră. În restaurantul marelui fabrici de bere din München s'a întâmplat duminică o interesantă manifestație. În localitățile amintite întrând un sergent în uniformă austro-ungară, publicul, în număr de câteva mii de persoane, a acamat sgomotos monarhia noastră și pe suveranul ei. Sergentul a fost obiectul unei vii simpatii, un student i-a rost t o vorbire, după care a urmat earăși strigăte de „să trăiască Austro-Ungaria” și „jos Muntenegru”.

Fidanțare. Exregele Manuel, care nu și-a pierdut nădejdea de a reocupa cât mai curând tronul Portugaliei, s'a fidanțat cu principesa Augusta Victoria din casa Hohenzollern-Sigmaringen.

Juvaere prețioase. Valoarea uriașă a juvaerelor, purtate de damele milionarilor americani, este arătată într'o dare de seamă făcută de ziarul *Daily Mail*. Și anume: 16 din aceste dame posed juvaere în preț de 25 milioane de coroane. Cel mai scump dintre aceste juvaere este un colier de măr-găritare, în valoare de 500.000 dolari, în proprietatea doamnei Elbert. H. Gary, soția prezidentului reuniunii pentru oțel a Statelor unite.

Turburări pe muntele Atos. Ziarul *Temps* scrie, că într'una din mănăstirile sfântului munte au izbucnit turburări între călugării din Rusia mică și cei din Rusia mare. Ambasadorul rus din Constantinopol a cerut voe dela patriarh să trimită un vas de război la muntele Atos, pentru a restabili ordinea. Patriarhul însă nu și-a dat învoirea, în considerare că legile mănăstirești nu permit debarcarea trupelor străine pe muntele Atos.

Ziua de l Maiu în Rusia. Socialdemocrații se pregătesc cu mult zel pentru serbarea de l Maiu stil vechi. Organele polițiale au făcut mai multe arestări numumai în capitala imperiului, ci și în orașele din provincie. În Lodz sunt arestate 80 de persoane, între care multe din clasa cultă. În Riga au fost osândiți 50 de oameni la arest pe mai multe săptămâni. Câteva întreprinderi mari industriale din împrejurimea Petersburgului se ocupă cu ideea de a sista lucrul pe ziua de l Mai st. v.

Moartea ucigașului. Alesandru Șinas, ucigașul regelui Greciei, s'a aruncat Marți dimineața din fereastra clădirii tribunalului din Salonic și a rămas mort numai decăt.

Earăși bombă. În oficiul poștal al unui suburbii din Londra s'a găsit un plic neadresat, care conținea o bombă de nitroglicerina. Dacă bomba ar fi explodat, întreaga clădire, în care lucrează câteva sute de oameni, ar fi fost aruncată în aer. Poliția afirmă, că este vorba de un nou atentat al sufragetelor.

Fenomen geologic. În localitatea Hofstein din Germania s'a scufundat săptămâna trecută o suprafață de pământ plantată cu pădure pe o întindere de 15 pogoane. În locul ei s'a ivit un lac. Peste câteva mii de ani se va descoperi poate în adâncimile din partea locului o pădure pietrificată.

Teatru în Erdősangeorgiu. Tinerimea română din Erdősangeorgiu va da o producțiune teatrală împreună cu joc, duminică la 28 Aprilie st. v. a. c. (11 Maiu st. n.) în școala română gr.-ort. din loc. După producțiune urmează joc. Începutul la 7¹/₂ ore seara.

Să contribuim la fondul ziaristilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit și econ. Ardeleana” în Orăștie Szászváros.

Venitele teatrelor și muzeelor parisiene. În anul trecut 1912, deși împrejurările în urma evenimentelor războinice nu erau de loc priincioase pentru atracțiunea străinilor, teatrele și muzeele din capitala Franței au făcut încassări dintre cele mai respectabile. Parisul are patru teatre subvenționate: Teatrul francez, Opera mare, Opera comică și Teatrul Odeon, cari toate au încassat în 1912 peste zece milioane de franci. În Paris sunt, afară de cele subvenționate, alte 40 de teatre, care au încassat în acelaș an 24 de milioane. Teatrele de cinematograf au realizat un venit de 7 milioane de franci, ear muzeele și expozițiile cam un milion și jumătate. Circurile și alte spectacole populare au avut venit de aproape 5 milioane de franci.

La fondul Victor și Engenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor sibiieni, au mai dăruit: Virgil Muntean, dentist, 2 cor.; Ion Măzgărean, sodal tapersier, 1 cor.; Romul Morariu, Inv. lăcătuș, 60 bani; Maria Kremer, în amintirea mamei sale Susana Hăhner, 1 cor.; George Tomuș, sodal lăcătuș 35 bani; Dumitru Barbu, învățacel măsar, 50 bani; maturizantul Ion Metea, eliberându-se calfa lăcătuș, 1 cor.; Dumitru Tărmonea, sodal cojocar, 50 bani; Mhail Sinu, croitor, în amintirea fratelui său Ion, fost tutor orfanal (Lisa) 1 cor., și 52 școlari din Cuculata, cercetând cu învățătorul lor Emil Roșală Reuniunea au dăruit la palăria „Dzeu vede”, 3-02 cor.

Nr. 52/1913.

(107) 1—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese, aprobate de Preaveneratul Consistor arhidiecezan Nr. 11835/1911 Epir. prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea bisericii gr. or. rom. din **Könek (Călnic)**, protopopiatul Sebeșului, Comitatul Szeben (Sibiu).

Licitațiunea se va ține în **5/18 Maiu 1913** în edificiul școalei din Călnic la 3 ore p. m.

Prețul strigării este de 41.000 coroane (Patruzeci și una mii de coroane), după care sumă licitanții au a depune un vadiu de 10% în bani gata, ori în hârtii de valoare.

În cazul când vor fi licitanții pentru fiecare lucrare în special și anume: Pentru lucrarea de zidire cu var și ciment, peatră, năsip etc. a cărui preț de strigare este de 26.243 cor. 84 fil. după care sumă trebuie se depună vadiu de 10%; Pentru lucrări de dulgherie, a căror preț de strigare e de 2549 cor. 75 fil. după care sumă trebuie a se depune un vadiu de 10%; Pentru lucrări de tâmplărie s'au măsurat a cărui preț de strigare e de 1959 cor. 76 fil. după care sumă trebuie a se depune vadiu de 10%; Pentru lucrări de ferărie, sticlărie și acoperitul cu plăci de eternit a cărui preț de strigare e 5743 cor. 09 fil. după care sumă trebuie a se depune un vadiu de 10% — licitațiunea se poate efectui și în moduri acesta, întreg materialul este dator al da interpretorul.

Oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător și cu declarația, că oferentul cunoaște condițiile și se supune lor, sunt a se depune până la începerea licitațiunii la mâna prezidentului comitetului parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea bisericii aceluia dintre minus oferenți în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminarul și condițiile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din loc, de unde cei interesați pot afla ori ce informațiuni.

Licitanții n'au drept a pretinde diurne și spese de călătorie, nimic preste suma ce se va acorda.

Călnic, din ședința comitetului ținută la 25 Martie st. v. 1913.

Ioan Dușe
preot prezident.

George Botoroagă
notar.

Vidi:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Cura de băi Előpatak (Vâlcele)

să întrebuițează cu mare succes contra boalelor de stomach, rinichi, uretru, matcă, ficat, splină, podagră și reumatism, stănațiuni abdominale, precum și toate acelea maladii, cari devin din nervositate.

Cura de beut cu renumita apă vindecătoare de Előpatak, — în strânsă legătură cu alte mijloace de vindecare aflătoare aici: (Băi calde și reci, aplicațiuni de cură de apă, masaje, gimnastică svediană, dietă potrivită), cu rezultate admirabile.

Sesozul de băi: 15 Maiu până 15 Sept.

Gara: Földvár și Seps-Szent-György, cu circulațiune ieftină și permanentă de trăsuri. Întrținerea ieftină și quartire (Logis) variate. În timpul începerei și pe sfârșitul sezonului (dela 15 Maiu până 15 Iunie și 20 Aug. până 15 Sept.) să solvește numai jumătate din taxa de cură și muzică. — Cuartirul cu 50% reducere, întrținerea și mai ieftină.

Apa minerală de Előpatak (Vâlcele) e prima între apele minerale cu conținut de acid carbonic și alcaloid de fer, se poate folosi ca un mijloc de casă și e preferită atât curată, cât și cu vin amestecată ca o beutură plăcută și recreatoare. Atât în țară, cât și în străinătate se consumă anual peste un milion de sticle. Locul de vânzare: Előpatak, se află însă de vânzare în toate orașele și prăvăliile mari.

Cu prospect servește gratuit Direcțiunea.

(102) 2—6

Nr. 52/1912.

(106) 2—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de Ven. Consistor se publică licitațiune minuendă pentru darea în lucrare acoperirea cu plev a turnului și a feței (fundoaia) a acoperișului bisericii gr.-or. din **Neagra de jos (Feketevölgy)** și care se va ține în **26 Maiu v. (8 Iunie n.) 1913** în școala acestei comune bisericești, având licitanții a depune un vadiu de 400 cor. în bani sau în hârtii de valoare.

Comuna bisericească dă numai plevul și prețul de 80 fil. după metrul quadrat.

Planul și preliminarul de spese și condițiile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial.

Lucrarea se va da aceluși oferent, care va da garanție de lucrare bună și va fi aprobat și de Ven. Consistor.

Neagra de jos, la 10 Sept. 1912.

Ioan Carja-Bolog
epitrop.

Nicolau Candrea
par., preș. com. par.

Aviz.**Să sprijinim arta română.**

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistor din Sibiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri** — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prefurile cele mai favorabile. În timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baci,
pictor bisericesc.

(46) 71—

(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)

Aceea prin **Coloman de Földes,**
farmacist în **Arad** fabricata

„CREMA-MARGIT“

e cea mai bună pomadă de obraz, care în 2—3 zile înfrumțează și întinereste obrazii.

Crema-Margit singurul mijloc contra linitelor, pete de ficat, spuzelor, mitesser, crețelor etc.

Crema-Margit e un mijloc neîntrecut contra spuzătură pielei, buburițelor, mânilor roșii, arsură de soare a obrazelor. a) (91) 2 8

Crema-Margit produce efect miraculos ce constă în aceea, că fiind unsă pe obraz, are imediat efectul dorit, și în restimp de 2—3 zile curăță obrazii de linită și de pete de ficat.

Crema-Margit e total nestricăcioasă și fără unsoare, obrazii nu scîpesc de ea, și deci se poate folosi și ziua. Prețul Cremei Margit a lui Földes un borcănel mare 2 cor., unul mic 1 cor.

Poudra Margit albă, rosa sau crem Cor. 1-20.

Săpunul Margit bucata 70 fil.

Veritabil e numai dacă fiecare cutie e cu inscripția:

Gutori Földes Kelemen,
farmacist în **ARAD.**

Contra imitațiunilor să Vă feriți!

Se află în Sibiu la: Carl Frisch, Fabritius Guido, Meltzer Gusztáv, Meltzer Parfumerie, I. C. Molnár, Morscher Károly drog., Müller Károly drog., Pisell Károly. În Agnita: Wilhelm Fröhlich. În Sighisoara: A. W. Lingner. În Mediaș: Obert József farmacist.

Nr. 3503/1913.

(104) 3—3

Concurs.

Pentru trebuințele Consistorului arhidiecezan, în cursul anului 1913/14 se recere liferarea de **150 stângini** lemne de fag, eventual cerpin, neplutite de **prima calitate**, care să fie așezate parte în seminar, parte în curtea str. Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie și August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistorului arhidiecezan până la 1 Iunie 1913.

Sibiu, 20 Aprilie (3 Maiu) 1913.

Consistorul arhidiecezan.

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

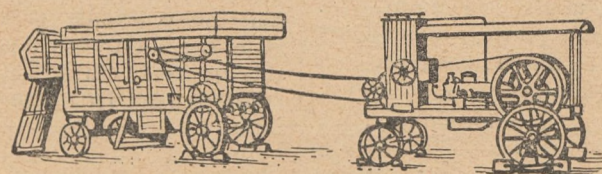
Penticostariu

cu litere cirile.

Prețul: nelegat 12 cor., legat 16 cor.

„AGRICOLA“, întreprindere de mașini agricole și motoare BUDAPEST, V. Kóráll-utca 9.

Cee bun e și ieftin!

Cee bun e și ieftin!

Motoare de oleu brut originale *svediene* și originale *Diesel* pentru instalațiuni de mori și pentru alte scopuri industriale. **Locomobile** de benzin și oleu brut pentru garnituri de treierat, cari funcționează în toată țara spre deplina îndestulare a cumpărătorilor.

Se află pururea în depozit.

Prețuri moderate. Condițiunile cele mai favorabile de solvire în rate pe mai mulți ani. Catalog de prețuri și deslușiri de specialitate se dau la cerere gratuit și franco.

(100)

1—12

Correspondență românească.

Material de prima calitate.

Primul atelier

de

Pictură bisericească**Bendorfean și Hajdu**

(83) 7—

pictori

Sibiu, Strada Cisnădiei, Nrii 36 și 31, Nagyszeben.

Pictură bisericească conform stilului, precum și icoane sfinte; marmoră artistică și auritură veritabilă se ecsecută solid, prompt și cu prețurile cele mai moderate.

La dorință servim cu schițe și preliminar.

Plătirile se primesc și în rate.

Decoratiuni în stil românesc și bizantin.

Executare artistică.

Am onoare a înștiința onoratul public, că din 15 Martie a. c. voiu pune în circulațiune o bere nouă sub marca

„Siebenbürger Urbräu“

(Vechea bere transilvană)

care poate concura cu oricare bere externă și corespunde gustului cel mai distins.

Se află de vânzare în toate birturile și prăvăliile unde se vor vedea placatele mele cu inscripția: „**Siebenbürger Urbräu**“.

Cu stimă: **Rudolf Habermann**

proprietarul fabricii de bere,
Sibiu — Nagyszeben.

(71) 18—20

Siebenbürger
Urbräu

Siebenbürger
Urbräu